

## Beszámoló

### a Levéltári Szakfelügyelet 2023. évi tevékenységéről

A Levéltári Szakfelügyelet az év során a Levéltári Kollégiumról és a levéltári szakfelügyeletről szóló 7/2002 (II. 27.) NKÖM rendelet alapján végezte tevékenységét, és ellenőrizte az 1995. évi LXVI. törvényben (Ltv), valamint a 27/2015 (V.27.) EMMI rendeletben megfogalmazott szakmai követelmények teljesülését.

A szakfelügyelet 2023. évi ellenőrzési munkájának alapját a vezető szakfelügyelő által összeállított, a Levéltári Kollégium egyetértésével és minisztérium jóváhagyásával kiadott Ellenőrzési Terv képezte, melyet minden hazai működő közlevéltár és nyilvános magánlevéltár előzetesen megkapott.

Az ellenőrzésbe bevont levéltárak körét – az elmúlt évek gyakorlatához hasonlóan – a Magyar Nemzeti Levéltár által az Ltv. 17.§ (2) c) pontja szerint vezetett nyilvántartás határozta meg. Ebben a nyilvántartásban továbbra sem szerepel az Ltv-ben nevesített Földügyi és Távérzékelési Levéltár, ezért a vizsgálat erre az intézményre nem terjedt ki. A tavalyi évhez képest az ellenőrzött közlevéltárak száma nem változott.

A szakfelügyelet 2020-2024 közötti ötéves stratégiai tervének megfelelően az ellenőrzés 2023-ban a gyűjtőterületi munkát, az iratkezelés levéltári ellenőrzését, a selejtezés ellenőrzését, illetve a levéltári szervnyilvántartás szabályosságát és napra kész voltát érintette.

A negyven hazai nyilvános magánlevéltárat két magánlevéltári szakfelügyelő ellenőrzi. Az ellenőrzési stratégia alapján a nyilvános magánlevéltárak teljes körét három év alatt ellenőrzi a szakfelügyelet, ezután új tematika alapján új ellenőrzési ciklus kezdődik. Ebben a hároméves ciklusban a levéltárak személyi ellátottságának alakulásával, a levéltári honlapok információtartalmával és az illetékességből történő iratátvételek helyzetével foglalkozik a szakfelügyelet.

A vizsgálatokról készült jelentéseket a levéltár vezetőjének esetleges kiegészítő véleményével együtt a szakfelügyelők megküldték a vezető szakfelügyelőnek, aki azt – saját megjegyzéseivel együtt – továbbította a levéltár fenntartójának.

Az év során elsősorban az éves Ellenőrzési Tervben megfogalmazott vizsgálatokat végezte el a szakfelügyelet, a minisztérium rendkívüli vizsgálat lefolytatását egy esetben rendelte el. A Magyarországi Autonóm Orthodox Hitközség levéltáralapítási kérelmet nyújtott be a Kulturális és Innovációs Minisztériumhoz, ezért Szóllás Péter főosztályvezető 2023 novemberében felkérte a szakfelügyeletet a levéltár alapításához szükséges feltételek ellenőrzésére. A helyszíni vizsgálatra az év során már nem, csak 2024 januárjában lehetett sort keríteni.

A levéltári szakfelügyelet másik fontos feladatköre a levéltári selejtezések ellenőrzése és jóváhagyása. 2023-ban összesen 29 esetben érkezett selejtezési terv illetve selejtezési jegyzőkönyv az illetékes szakfelügyelőkhöz (alkalmanként több is), akik ezt véleményezték (szükség esetén ellenőrizték vagy módosításukat kezdeményezték), majd a jogszabályoknak megfelelő terveket és jegyzőkönyveket javaslatukkal együtt továbbították jóváhagyásra a vezető szakfelügyelőnek, aki záradékolta azokat.

A Levéltári Szakfelügyelet működésének költségeire a minisztérium által biztosított keret szolgál, melyből az év során a Szakfelügyelet személyi juttatására nettó 10073827 Ft-ot, dologi kiadásokra pedig kb. 195472 Ft-ot költött a Magyar Nemzeti Levéltár. A fentiekén túl a minisztérium a 2023. évi többletfeladatok elvégzésére 10 millió Ft további támogatást is nyújtott, melyet a munkában részt vevő kollégák személyi juttatására fordítottunk. A szakfelügyelet adminisztrációs feladatait továbbra is a Magyar Nemzeti Levéltár munkatársa, Morvay Diana látja el.

A levéltári szakfelügyelet 2022. évi munkaprogramját a vezető szakfelügyelő (Dr. Cseh Gergő Bendegúz), kilenc közlevéltári szakfelügyelő (Batalka Krisztina, Katona Klára, Szepessyné Judik Dorottya, Tóth Eszter, Dr. Csízi István, Dr. Káli Csaba, Dr. Jakab Réka, Sáfár Gyula, Dr. Sipos András), két magánlevéltári szakfelügyelő (Dr. Lakatos Andor, Dr. Szabadi István), valamint a szakfelügyeleti titkár (Morvay Diana) hajtotta végre.

### **Közlevéltárak ellenőrzése**

Az Ellenőrzési Terv a 2023. évre a közlevéltárak esetében két feladatot határozott meg: az első félévi ellenőrzés nem igényelt helyszíni vizsgálatot, míg a második félévi vizsgálat lefolytatásához és a raktárminősítés elvégzéséhez a szakfelügyelőnek mindenképpen személyesen kellett ellátogatnia az adott intézménybe.

A közlevéltárak esetében a szakfelügyelők az év első felében az alábbi területeken végeztek vizsgálatot:

- Hány – illetékességi körbe tartozó – szervről van tudomása a levéltárnak, ezek közül mennyiről vezetnek szabályos, a 27/2015 (V.27.) EMMI rendelet (a továbbiakban: R.) 6. §-ának megfelelő szervnyilvántartást?
- Vannak-e olyan, az illetékességi körbe tartozó szervek, melyekkel még nem sikerült felvenni a kapcsolatot? Ha igen, mi ennek az oka?
- 2022-ben teljesültek-e a R. 6. § (3) bekezdésében foglalt, a szervnyilvántartás adatállományának az MNL részére történő átadására vonatkozó előírások? (A kérdés nem vonatkozik azon közlevéltárakra, melyeknek illetékessége kizárólag saját fenntartójára terjed ki.)
- Papír alapon, vagy elektronikusan vezetik a szervnyilvántartást? Utóbbi esetben teljesülnek-e a R. 6. § (9) bekezdésében foglalt követelmények?
- Nyilvántart-e a levéltár a R. 6. § (10) bekezdése szerinti, privatizált szervezetnél a privatizálás előtt keletkezett maradandó értékű irattári anyagot, illetve ilyen szervezet?
- A levéltárnak a R. 8. § (2) bekezdése szerinti ellenőrzési terve megfelel-e a vonatkozó előírásoknak? (Kérjük a 2022. évi ellenőrzési tervet megküldeni a szakfelügyelő részére!)
- Amennyiben a levéltár nem rendelkezik ellenőrzési tervvel, milyen elvek alapján és milyen rendszerességgel végzi a levéltár az iratkezelés ellenőrzését?
- Évente átlagosan hány iratkezelési szabályzatot illetve selejtezési jegyzőkönyvet hagy jóvá a levéltár?
- Végez-e a levéltár R. 14. §-a szerinti gyűjtőmunkát? Ha igen, a R. 14.§ a) bekezdés mely pontja szerint, honnan és milyen mennyiségben vett át maradandó értékű magániratot az intézmény a vizsgált időszakban?
- Az elmúlt öt évben vett-e át maradandó értékű magániratot letéti szerződés alapján megőrzésre a levéltár a R. 16. §-a szerint ? Ha igen, honnan és milyen

mennyiségben?

- A levéltár illetékességi körébe tartozó szervek esetében felmerült-e már az igény a 34/2016 (XI.30.) EMMI rendelet szerint elektronikus formában tárolt maradandó értékű köziratok átadására?
- A levéltár felkészült-e a 34/2016 (XI.30.) EMMI rendelet szerinti elektronikus iratátvételre?

A második félévben a helyszíni vizsgálatot az alábbiak szerint végezték a szakfelügyelők:

- Szabályosan és minden szervere kiterjedően vezeti-e a levéltár a R. 6. §-ában meghatározott szervnyilvántartást?
- Az iratkezelések ellenőrzése éves ellenőrzési terv szerint történik-e?
- Az iratkezelés ellenőrzése során teljesülnek-e a különböző szervtípusok ellenőrzési gyakoriságával kapcsolatos követelmények a R. 8. § (2) bekezdése szerint?
- Teljesülnek-e az ellenőrzés tartalmával kapcsolatos követelmények a R. 8. § (3) bekezdése szerint?
- Az iratkezelés ellenőrzését a R. 8. § (5) bekezdésében meghatározott személyek végzik? Ha nem, mi ennek az oka?
- Az iratkezelés felügyelete kiterjed-e az elektronikus iratkezelő/dokumentumkezelő rendszerek ellenőrzésére is? Ha igen, az elektronikus iratkezelés mely területeit vizsgálja a levéltár?
- Az irattári anyag selejtezése során teljesülnek-e a R. 9. § (2) – (5) bekezdésében megfogalmazott feltételek?
- Rendelt-e el a levéltár a R. 9.§ (6) bekezdése szerinti kényszerselejteztést? Ha igen, milyen okból és milyen mennyiségben?
- Az iratanyag levéltári átadása megfelel-e a R. 12. §-ában, valamint a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/ 2005 (XII.29.) Korm. rendelet 65. §-ában meghatározott követelményeknek?
- Amennyiben a levéltár rendelkezik az elektronikus iratok átvételének feltételeivel, akkor érvényesülnek-e az elektronikus formában tárolt iratok közlevéltári átvételének eljárásrendjéről és műszaki követelményeiről szóló 34/2016 (XI.30.) EMMI rendelet vonatkozó előírásai?
- Amennyiben folytat magánirat-iratgyűjtési gyakorlatot az intézmény, milyen formában kerültek ilyen iratok a levéltárba az elmúlt öt évben? Ezekben az esetekben teljesültek-e a R. 15. §-ában szabályozott szerződéskötési követelmények?
- Amennyiben az elmúlt öt évben vett át letéti megőrzésre magániratot a levéltár, teljesültek-e a letéti szerződés tartalmi elemeire vonatkozó előírások a R. 16. § (3) bekezdése szerint?

## **A 2023. évi szakfelügyeleti ellenőrzések tapasztalatai a közlevéltárakban**

- A hazai közlevéltárak 2023-ban összesen közel 14500 iratképző szervezet tartottak nyilván, ez a szám azonban csak nagyságrendileg értelmezhető, ugyanis a nyilvántartásba vétel nem mindenütt történik egységes elvek alapján. Ennek jellemző példája, hogy a felsőoktatási intézmények levéltárai közül némelyek egyetlen illetékes szervről, a fenntartó egyetemről számoltak be, míg mások az adott szerv minden önálló iktatóhelyét (egyetemi karokat, intézeteket, esetlegesen tanszékeket

is) külön egységként regisztráltak. Több helyen ugyanakkor azt tapasztalták a szakfelügyelők, hogy a levéltár csak az iratképző szervek számát tudta megadni, azok nyilvántartásba vétele vagy értékhatár szempontjából történő besorolása csak részben történt meg. A nyilvántartásba vétel nem jelenti egyúttal azt is, hogy az adott szerv/szervezeti egység minden szükséges adata rendelkezésre állna a levéltárban, hiszen az iratképző szervek nagy száma, az államigazgatás gyakori szervezeti változásai és a levéltári létszám korlátai sok esetben lehetetlenné teszik naprakész nyilvántartások vezetését. Összességében megbecsülni sem lehet azon szervek számát, melyekkel a levéltárak a fenti okok miatt egyelőre nem tudták felvenni a kapcsolatot, mindenesetre a közlevéltárak döntő többsége tud olyan - értékhatár feletti - intézményről, melynek iratkezelését jelenleg nem tudja ellenőrizni, vagy adott esetben még nyilvántartásba sem tudta venni az érintett szervet.

Összességében a legtöbb iratképző szervezet Budapest Főváros Levéltára tartja nyilván (1411 intézmény), az MNL tagintézményei közül Veszprém vármegyében haladja meg ez a szám az ezret (1124), Pest vármegyében pedig megközelíti azt (969).

- A hazai közlevéltárak közel felében (az MNL tagintézményeiben és Budapest Főváros Levéltárában) rendelkezésre áll olyan elektronikus nyilvántartó rendszer (Scope Archiv), mely megfelel a R. 6. § (9) bekezdésében megfogalmazott feltételeknek, minden más közlevéltárban azonban szükségszerűen vezetni kell a papír alapú szervnyilvántartást is. Ettől függetlenül a legtöbb helyen valamilyen számítógépes megoldást (leginkább excel-táblázatokat) is alkalmaznak a szervek adatainak folyamatos kezelésére, ez azonban hivatalos nyilvántartásnak nem tekinthető, legfeljebb a napi keresést segítő segédletnek. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a Scope Archiv rendszert használó levéltárak jelentős részében sincs olyan állapotban még a feltöltöttség, hogy az a hagyományos, papír alapú szervnyilvántartást teljes egészében ki tudná váltani.

A Levéltári Szakfelügyelet már 2018-ban is megállapította – és ezen a téren azóta érdemi változás nem történt –, hogy a korábbi egységes levéltári nyilvántartó rendszer (eArchivum) fokozatos elsovadás után a magyar levéltárügyben jelenleg már kizárólag a ScopeArchiv rendszere felel meg a Rendelet vonatkozó előírásainak, így ennek adatokkal való feltöltése és naprakész vezetése rendkívüli jelentőséggel bír a szabályszerű gyűjtőterületi munka szempontjából. A többi közlevéltár számára mindenképpen szükséges volna közös informatikai megoldást találni, amely alkalmas lehetne a szervnyilvántartások egységes vezetésére és a R. célja szerinti központi nyilvántartására is.

- Pozitív változásnak tekinthető, hogy míg 2018-ban még két olyan közlevéltárról számoltak be a szakfelügyelők, ahol szervnyilvántartás lényegében nem volt, 2023-ra ebben a két felsőoktatási intézményben is megkezdték a szabályos szervnyilvántartást fokozatos kiépítését.
- Az ellenőrzések tanúsága szerint a hazai közlevéltárak nagyobb részében, összesen 27 intézményben egyáltalán nem készítenek ellenőrzési terveket a gyűjtőterületi munka során. Ebben a 27 levéltárban 5 olyan intézmény is található, amely különböző okokból nem végez gyűjtőterületi ellenőrző munkát. Általában ezt valamely más szervezeti egység végzi az adott intézményben, de például a Veritas Levéltárának nincsenek illetékességi körbe tartozó iratképző szervei. Ellenőrzési terv

---

alapján az összes közlevéltár kevesebb, mint fele dolgozik, vagyis 25 intézmény. A szakmai követelményrendelet nem ad lehetőséget arra, hogy a közlevéltár ennek a kötelezettségének – vagyis az ellenőrzési terv készítésének – ne tegyen eleget, még akkor sem, ha az iratkezelés rendszeres ellenőrzésére a személyi erőforrások nem mindenütt elegendők. Ez a gyakorlat indokolható kisebb, csak néhány iktatóhellyel rendelkező felsőoktatási intézmények levéltári gyakorlatában, nagyobb, sok iratképző szervvel rendelkező levéltárak esetében azonban ez a fajta tervezés elengedhetetlen lenne. Ellenőrzési terv híján a közlevéltárak munkatársai általában ad hoc jelleggel, az aktuális beszállítások, selejtezések kapcsán, vagy rendkívüli események alkalmával tesznek látogatást az iratképző szervnél.

- Az ellenőrzések megállapításai szerint a hazai közlevéltárak évente átlagosan közel 800 iratkezelési szabályzatot véleményeznek/hagynak jóvá, és több mint 5000 selejtezést záradékolnak. Összehasonlítva az 5 évvel ezelőtti adatokkal, ez a szám érezhető emelkedést mutat, hiszen 2018-ban még “csak” 460 iratkezelési szabályzatról és 4300 selejtezésről számoltak be az intézmények.
- A 27/2015 (V.27.) EMMI rendelet 14.§-a szerinti gyűjtőmunkát – vagyis magániratok gyűjtését – továbbra is folytat a hazai közlevéltárak döntő többsége: 2018 és 2022 között összesen több mint 880 ifm mennyiségű ilyen típusú iratot vettek át a közlevéltárak. Megjegyzendő, hogy a korábbi periódushoz képest ez az adat jelentős növekedést mutat, hiszen a 2018-as beszámolóban – vagyis a 2013-2017 közötti időszakban – még csak 511 ifm volt ez a mennyiség. A pontos adatok tekintetében fontos kiemelni, hogy ez az adat inkább közelítő jellegű, mivel csak a papír alapú mennyiségben kifejezhető iratokat tartalmazza, sok esetben viszont valamilyen elektronikus adathordozón, digitális formátumú iratsorozatok átvétele (is) történik, ezek nyilvántartása, mennyiségük rögzítése pedig jelenleg még nem egységes.
- A magániratok letéti átvétele sokkal kevésbé elterjedt formája az iratgyarapításnak a végleges adományozásnál vagy a vásárlásnál, mivel ezt a formát a levéltárak többsége általában nem támogatja és csak különösen értékes iratanyagok esetében alkalmazza. Mivel ezekben az esetekben a tulajdonos fenntartja magának vagy örökösének a jogot az iratok visszavételére, a közgyűjtemények általában inkább a tulajdonjog végleges átruházását tartalmazó szerződések megkötésére törekszenek. Összességében a közlevéltárak egyötöde, 11 intézmény vett át letétet összesen 133 ifm terjedelemben, ez a 2013-2017 közötti időszakhoz viszonyítva (166 ifm) valamivel alacsonyabb érték.
- A szakmai követelményrendelet 8. § (2) bekezdésében megfogalmazott ellenőrzési rendszeresség tekintetében nem tekinthetők pozitívnak a Szakfelügyelet tapasztalatai. Öt intézmény egyáltalán nem végez ilyen munkát, mivel vagy más szervezeti egység feladata ez, vagy pedig az adott levéltárnak nincsenek iratképző szervei. A több közlevéltárból összesen 17 helyen tapasztalták a szakfelügyelők, hogy az ellenőrzési határidőkre vonatkozó előírásokat be tudják tartani az intézmények (36%), míg 30 levéltárban (64%) a szervek nagy száma és/vagy a szűkös létszámhelyzet miatt az ellenőrzések az előírtnál ritkábban valósulnak meg. Fontos kiemelni, hogy ebben a vizsgálati időszakban zajlott le a koronavírus-járvány is, ami értelemszerűen felfüggesztette a személyes irattár-látogatásokat, de a fenti arányok a pandémiától függetlenül érvényesek.

- A fentieknél kedvezőbbek voltak a tapasztalatok a levéltári iratkezelés-ellenőrzés terén: ahol megvalósultak az ellenőrzések, ott azt lényegében kivétel nélkül megfelelő végzettségű munkatársak teljesítették a R. 8. § (5) bekezdése szerint, és az ellenőrzések tartalma is alapvetően mindenütt megfelelt az előírásoknak. Ezen a téren érdemi segítséget jelent, hogy a Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményeiben egységes, a R. előírásainak megfelelő adatlapokat töltenek ki a szervlátogatások során.
- Az iratkezelések alkalmával a levéltárak munkatársai általában rendelkeznek már annyi ismerettel, hogy az elektronikus iratkezelés legfontosabb jellemzőit is ellenőrizni tudják: az ellenőrzést végző intézmények 66%-ában azt tapasztalták a szakfelügyelők, hogy az iratkezelés felügyelete kiterjed erre a területre is.
- Az ellenőrzött közlevéltárak döntő többségében szabályosan, a R. előírásainak megfelelően zajlik az iratok selejtezési eljárása: a sok éves tapasztalatnak köszönhetően az előzetesen egyeztetett folyamat során mind az iratképzők, mind pedig a levéltár az előírások szerint jár el az engedélyeztetés, a dokumentálás és a záradékolás folyamatában.
- A 2023. évi vizsgálat kiterjedt a kényszerselejtezések esetére is. Az összes, gyűjtőterületi feladatokat ellátó közlevéltárból 17 intézmény (36%) számolt be ilyen esetről a vizsgált időszakban. Az összes ilyen bejelentett, dokumentált esetek száma 41, de joggal feltételezhetjük, hogy ennél jóval több helyen semmisülhettek meg iratok a levéltárak tudta nélkül. A kényszerselejtezések oka leggyakrabban beázás, csőtörés, penészedés, vagy az alkalmatlan tárolási körülményekből adódó egyéb fizikai károsodás volt.
- Elektronikus iratok átvétele terén nem sok változásról lehet beszámolni a 2018-as szakfelügyeleti vizsgálat óta. Elektronikus iratok átadásának igényével 8 intézményben szembesültek a levéltárosok, és ugyanennyi levéltárvezető tekintette saját intézményét alkalmasnak ezek fogadására és biztonságos megőrzésére. Megjegyzendő, hogy a fenti esetek némelyikében feltételezhető, hogy az adott intézmény csupán digitális kép-, hang- vagy videófájlok szerverre mentését tekintette elektronikus adatátvételnak, mivel akkreditált iratkezelő szoftverből történő szisztematikus adatátvétel egyelőre lényegében sehol sem zajlik az országban.

### **A nyilvános magánlevéltárak ellenőrzése**

2023-ban a két magánlevéltári szakfelügyelő összesen 14 nyilvános magánlevéltárat ellenőrzött.

A vizsgálatok alapvetően három területet érintettek:

- A levéltár személyi ellátottságának alakulása az elmúlt 10 éves időszakra visszatekintő jelleggel,
- az illetékességből történő iratátvételek helyzete,
- a levéltár internetes adatszolgáltatásának helyzete.

Az éves ellenőrzési tervnek megfelelően 2023-ban az alábbi nyilvános magánlevéltárakat ellenőrizte a Szakfelügyelet:

- Premontrei Prépostság Levéltára
- Győri Egyházmegyei Levéltár
- Miskolci Görögkatolikus Egyházmegyei Levéltár
- Nyíregyházi Egyházmegye Levéltára (görögkatolikus)

- 
- Prímási Levéltár (Esztergom)
  - Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára (Debrecen)
  - Szombathelyi Egyházmegye Levéltára
  - Baranyai Református Egyházmegye Levéltára
  - Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár
  - Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség Levéltára
  - Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjtemény Levéltára
  - Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei Levéltár
  - Soproni Evangélikus Egyházközség Levéltára
  - Szerb Ortodox Egyházmegyei Levéltár

Az ellenőrzött nyilvános magánlevéltárak kapcsán általánosságban a következők mondhatók el.

- Személyi ellátottság tekintetében az elmúlt tíz évben a vizsgált levéltárak kisebb hányadában stagnálás, többségükben azonban fokozatos, helyenként jelentős mértékű javulás volt tapasztalható. Van, ahol másfélszeresére nőtt a létszám, illetve a szakalkalmazottak heti munkaideje, másutt pedig kisegítő, részfoglalkozású alkalmazottak vagy közmunkás segítik a levéltári munkát.
- Az iratátvételek terén elmondható, hogy a 14 levéltárból 3 intézmény már jelenleg is őriz köziratot (egyházi fenntartású oktatási vagy szociális intézménytől), de további 5 helyen is készülnek már az intézmény illetékességi körébe tartozó iratképzőktől köziratokat átvenni. Megjegyzendő, hogy a legtöbb helyen az egyházi fenntartású oktatási, szociális intézmények iratkezelésének felügyelete nem tisztázott, pontosabban hivatalosan azt nem vette át a területileg illetékes közlevéltártól az egyházi levéltár.
- Az egyes intézmények internetes adatszolgáltatása kapcsán elmondható, hogy négy kisebb levéltár nem rendelkezik saját oldallal, de valamilyen tájékoztatást minden levéltár nyújt saját elérhetőségéről és a kutatási lehetőségekről. A másik oldalon kiemelendő, hogy 5 intézményben igen korszerű, gazdag weboldal működik és már e-kutatási lehetőségeket is kínálnak. Fontos megjegyezni, hogy az egyházi levéltárak közös levéltári segédlete ([arca.melte.hu](http://arca.melte.hu)), vagy a közös e-kutatási felület ([matricula.hu](http://matricula.hu)) rendkívül komoly segítséget nyújtanak ezen iratok eléréshez. Megemlíthető adalék ehhez, hogy a Kalocsai Főegyházmegyei Levéltárban az évek óta rendkívül sikeres e-kutatási szolgáltatás egyetlen év alatt háromszor annyi kutatási esetet generált, mint a hagyományos, helyben történő kutatás ötven év (!) alatt. Ez az egyetlen adat is – melyet egyébként más, e-kutatási szolgáltatást nyújtó intézmények tapasztalatai is megerősítenek – jól mutatja, hogy az egyházi levéltárakban őrzött, rendkívül értékes iratanyag kutatására mekkora társadalmi igény van, ha azt korszerű és felhasználóbarát módszerekkel dolgozzák fel és teszik hozzáférhetővé.

---



Dr. Cseh Gergő Bendegúz  
levéltári vezető szakfelügyelő